

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETESI DÍJ:

egy 1 haasbos petit sor
10 kr., többzöri hirtér-
tésnél olcsóbb. Nyiltér-
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nandor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A nép emberei.

iszáról és Apponyiról szól az ének. Mert mind a ketten a nép emberei. Amazt Magyarország népe tíz év előtt tette emberévé; emez most a napokban nevezte ki magát Jászberény piacán. Csak hogy nem egyforma értelemben emberei ők a népnek Ilyenformán, mint Apponyi, ki a nép em-

bere mindenütt? Az a ki inyére beszél: jogait kevesli, terheit sokalja; ígér neki minden szépet és jót. Ennyiből népeember Apponyi.

Tisza azért az, mert milliók közül őt választotta és kereste ki az ország többsége arra, hogy mint észben, bölcseségben, tapintatban, jellemében, energiában első és kiváló a legjobbak közül, vezérelje s igazgassa az országot a népképviselő többségének közakarata szerint. Apponyi csak azért az, mert annak vallja magát.

Mikor »legvándorabb« kortesvezér korában, a választások alatt tette ezt, akkor is megróttuk, mert a demagógiával való kacérkodást minden körülmények között meg kell róni, az érdekelmes következményei miatt. Azonban a fölött, hogy most, a szenvedélyek lecsillapulta után is ugyanazt teszi, az európai sajtó higgadt vezérférfiát követve, mi is megbotránkozunk.

»Szabad tényezővé akarom a népet tenni.« Mit jelent ez? Politikai kérdésekben szabad, önálló tényező csak az lehet, a kinek erkölcsi érettsége, észbeli tanultsága s államférfi álláspontja van. És van ez a mi népünkben? Ki meri ezt jó lélekkel állítani?

A mi népünk szeret politizálni, de tanulni nem. Nincs is, nem is lesz arra alkalmá soha. A nép vezetésre, irányításra szorul. És az nem vezetés, hanem a nép szenvedélyeivel való szövetség, ha hízelnünk minden helytelen vágyának, csak azért, hogy ideig-óraig vezérének váljaljon bennünket. Az ily politikus hasonlít a rossz lovashoz, a ki rajta ül ugyan a nyergen, de csak a ló tudja, hová mennek.

»Felveszi a keztyűt s belefúj a harci kürtbe« — jól van; szabad. De szabad-e mindent tenni, a mi szabad? Sok szabad, a mi nem illik. De államférfi, kivált a ki kormányzóknak készül, kell, hogy meggondolja: mi lesz, ha egyszer ezt a szenvedélyhez, tekintély-tapodáshoz szoktatott népet vezetnie, irányítania kell majd? Vajon lehetséges lesz-e a végtelenig követni az ő tetszését? Vajon miképen váltja be azon ígéretet, hogy a gazdák és iparosok bajait a mezei és helyi hitelszövetkezetekkel egyszerre elfűjja? Hogy tesz nekik eleget, ha majd kormányra jut s azok hipotéka nélkül követelik az ígért hitelt? Mert hiszen a hipotékás embernek ma is van hitele; a hipotékátlanak meg nincs, nem is volt, nem is lesz soha seh.

Egyébiránt Tisza és Apponyi utóbbi beszédje: kész párhuzam és nyilatkozatainknak érdemleges egybevetése nagyban megkönnyíti az esze után igazodó politikusknak az állásfoglalást.

Tartsunk hát fölöttük elfogulatlan szemlét. Négy eszméről beszél behatóbban mindakettő: a főrendiház reformjáról, a sajtószabadságról, a képviselői mandatum kiterjesztéséről és a közös vagy önálló vámtérületről.

Az első pontot illetőleg Tisza azt mondja: A főrendiházat rendezni csak úgy lehet, ha figyelembe vesszük a történelmi fejlődést, vagyis azon családokat, melyeknek ezen fejlődés a főrendiházban a jogosultságot megadja. De viszont azt, hogy valaki csak azért, mert ily családból született, a főrendiház tagja legyen, ismét tarthatatlannak találok a mai viszonyok között; ugyszintén tarthatatlannak találnám, — és itt már főleg a magyar állam szempontjából — azt is, hogy egyedül egy bizonyos meghatározott vagyon adja meg a jogosultságot

Azt hiszem összeköttetésbe kell hozni a kettőt. A születés, ha együtt van a törvényben meghatározott vagyonnal, igenis, adja meg a jogot a felsőházi tagsághoz. Továbbá segíteni kell azon, a mi mai viszonyaink közt meg nem állhat, mert a hitfelekezetek közti jogegyenlőséggel ellenkezik, hogy t. i. némely hitfelekezetnek eddig a főrendiházban helye és ülése nincs. Ezt ki kell egyenlíteni nem azáltal, hogy elvegyük jogát annak, a kinek megvan, de azáltal — szerintem ez a magyar törvényhozás tradíciója — hogy adjunk jogot annak, ki eddig azzal nem bírt.

Továbbá nem lehet, hogy az új felsőháznak hivatalos tagjai legyenek a főispánok. És végül szükséges gondoskodni arról, hogy az újonnan szervezendő felsőházban, az állami élet bármely terén kitünő érdemeket szerzett egyének, ő felsége a koronás király kinevezése folytán mint élet-hosszúlag való tagok részt vehessenek.

Apponyi erre kegyesen azt mondja: »Nincs ellenvetésem a miniszterelnök ur által kifejtett alapelvek ellen.«

Tehát világos, hogy ezen végtelenül fontos kérdésben Tiszát nem a hatalomnak minden áron való megtartása — mit annyiszor s oly jogtalanul vetnek szemére — hanem az ország érdeke s a részrehajlatlan igazság vezérli. E javaslattal Tisza megsérti a már 900 fejszámú jogosult főrendi tagoknak ha nem felét, legalább egy harmadát, legérzékenyebb örökölt hiúságukban. Pedig az ellenzéki mondókák szerint ő nem néz senkire és semmire, csakhogy támogatóit növelhesse. Hogy van hát mégis, hogy a jövő országgyűlés munkaprogramjának első pontjába éppen ezt a reá nézve háládatlan témát ily könnyörtelenül beiktatta? Talán csak nem ügyetlenségből? Világért sem; hiszen Tisza nagy taktikus — azt mondják.

Igen is látni ebből azt, hogy mi különbség van az államférfi és kortesvezér között. Az azt mondja: Ha vezérnek ismertek, ez a helyes út, kövessetek. Emez pedig csak így szólhat: Követlek benneteket, a merre tetszik, mert vezérek akarok lenni és maradni.

A második közös téma a sajtószabadság kérdése. Tisza erre azt mondja:

Nem szükséges mondanom, hogy még ma is megvan a régi időktől fogva Magyarországon bizonyos izgatás az e hazában élő különböző fajok jó egyetértésének megzavarására. Ezen izgatás néha szóval, néha sajtó útján egyenesen megtámadja a magyar állam alapjait, vagy magát a magyar államnak létét tagadja meg. Máskor nem ily vakmerő, hanem csakis kerülő utakon a fajgyűlölet élesztése által kívánja célját elérni. Ezen izgatáshoz, mint mindnyájan tudjuk, újabb időben másik izgatás járult s az e hazában létező hitfelekezetek s különösen ezeknek egyike — megnevezem — izraelita polgártársaink ellen való izgatás. A harmadik, melyet külföldről importáltak, izgatás a társadalom különböző osztályai közti egyetértés megzavarására, sőt arra, hogy köztük ellenségkedés törjön ki, megbontva magának az államnak alapját: a társadalmat.

Meggyőződésem szerint a magyar állam elég erős arra, hogy mind e három izgatást, ott, hol annak eredménye tettelegességekben jelentkezik, legyőzze; de egyfelől nem tagadom, ellenkezik jogérzetemmel, hogy azok, akik maguktól ilyesre nem gondoltak, de félre lettek vezetve — ugy, mint kis mértékben eddig is kellett, hogy történjék — részint életükkel, részint szabadságukkal lakoljanak; míg azok, kik okozói voltak ezen fellépésnek, büntetlenül folytatják működésüket. De ezenkívül nem szabad szemet húnyni az előtt sem, hogy ha az ily izgatás büntetlenül folyik, ha e mérget csepegtetni büntetlenül lehet, utoljára is a kevésbé művelt és ily kérdésekkel kevésbé foglalkozó osztályoknak érzülete is megmetyelveztetik, amiből azután komoly veszedelem származik a magyar államra nézve.

Én azt hiszem ily esetekben csak egy mód van azokkal elbánni anélkül, hogy maga a szabadság veszélyeztessék, és ez az: nem bántani, érintetlenül hagyni még kinövéseiben is a szabad vélemény-nyilvánítást és szabad mozgást minden egyébben és csak kizárólag azokra szorosan körvonalozva adni és adni meghatározott rövid időre hatalmat a kormánynak arra, hogy ezen bajokkal elbánhasson.

Erre azt jegyzi meg a gróf, hogy: »ez a kivételes rendszabály jelenti a személyes és politikai szabadság részben való felfüggesztését.« Ez egyszerűen nem áll; mert azt vitatni is abszurdum, hogy soha nem létezett jog felfüggesztessék. Már pedig se nemzetiségi, se socialis, se antisemita lázításra magyar törvény privilegiumot nem adott soha senkinek. Ha úzte valaki, eddig is törvénytelenül úzte és legfőbb ideje, hogy a ruganyos sajtótörvény ne szolgálhasson tovább is búvóhelyül a felforgató elemeknek.

De ugyan nézzük csak meg jól, kiknek az érdekében szónokol itt Apponyi?

Azoknak érdekében, a kiknek szándékuk van a magyar állameszme, a vallásbéke és a társadalmi rendek ellen izgatni.

Mert hisz mást a tilalom nem korlátoz.

Hát annyira meg van már szorulva a magyar ellenzék, hogy ilyen utálatos egzisztenciák védelmében tud csak oppozíciót kifejteni? Ez az a sokat hánytorgatott elvi harc álláspontja? No bizony, nagy öröme telhetik a »népek« az ő »fiában« vagy »emberében«, ha a gyűjtögetőknek, gazembereknek, nemzetiségi lázítóknak, vagyonfosztóknak és sztrájkrendezőknak követel szabadságot!

Ime itt látszik, mennyire személyes és tárgyaltalan a nemes gróf ellenzéki állásfoglalása; látszik itt világosan, midőn nem áll a minden magyar ember által mindenkor szükségképp tisztességtelenné tartott üzelmek intézőinek javára, az egész nemzettest kézzelfogható hátrányára, mintegy bűncímeket, nemzetrongáló patenseket biztosítani akarni.

Ugyan nem kárhoztatja absolute a rendkívüli felhatalmazást, de még nem látja a szükségét.

Csodálatos! Hát csak egyedül ő volna széles e hazában, a ki a schulvereinről, a címer-tüntetésről, a budapesti, zalai stb. boltfeltérésekről, a panszláv és panroman izgató hírlapi cikkekről — melyeket pedig a saját lajbszurnálja is hűségesen közöl — az egymást erő munkás-zavarokról, az antiszemitizmus révén terjedő urak elleni gyűlöletről ne tudna? Hát mit akar még történeve látni, hogy ilyen rendkívüli fellépésre elérkezettnek tarthassa az időt? Valóban, nehéz elképzelni. Az meg pláne megfoghatatlan, hogy nem sajnálja az efféle üzelmek által szabadságukban korlátozott ezeket és milliókat; ellenben megesisik a szíve azon a néhány ülvelopó, kalamusos Sobrin és Spangán, a kik ezen szigorúbb intézkedés által majd gátolva lesznek a rend, egyenlőség és jogos birtok ellen ördögi rosszlelkűséggel tovább izgatni.

Valóban nagy öröme telhetik a jászberényi népnek az ő »emberében«, midőn a saját ajakáról hallja: »Én tudom, látom, hogy némely izgága ember a békés, munkás polgárság zömét hamis jelleggel fanatizálja; azt is tudom, hogy a sajtótörvény ritka hálóján ezek az alattomos denevérek átbújnak; hanem azért nekik fogom pártjukat s nem az általuk sanyargatott ezereknek.«

Lám! a minden áron való szabadelvűsködés milyen forgóba keverte a gróf urat. Hát még az ellenszer, a melyet ajánl!

»Szellemi áramlatok ellen — ugymond — szellemi fegyverekkel kell küzdeni.«

Ez megint olyan állítás, a melyből nemcsak practice, hanem még theoretice is abszurdum következik; tehát önmagában is helytelen.

Ha áll az, hogy a szellemi áramlatok ellen csak szellemi fegyverrel szabad küzdeni, akkor eo ipso nincsen sajtóvétség, vagy ha van is,

nem büntethető meg; mert csak prédikáció, érvelés, cikkezés alkalmazható visszatörölésül.

Tehát Apponyi Mileticset, Kölcsey valamelyik hazafias beszédének elszavalásával; a dákóromán bujtogatókat Hunyadi hazaszeretével; a nekibőszült horvát ultrákat a Szózat eléneklésével akarja megszelidíteni? . . .

Igazán a gróf úr legnagyobb ellensége önmagának; különben ilyen renomégyilkos patantyúkat nem eretne világgá.

Mert vagy komolyan hiszi ezt, s akkor sajnálni kell naivitását; vagy csupán Tisza elleni gyűlöletből mondja, hogy opponálhasson, s akkor igen furcsa színben tűnik elő államférfiúi tárgyalgossága.

Harmadik közös pont a mandátumnak öt évre való megnyújtása. Apponyi elfogadja ezt, ha — úgymond — az inkompatibilitás kiterjesztetik úgy, hogy a képviselőség ne lehessen gradus ad Parnassum; ennélkül az öt éves ciklust, mint újabb reformok gátját, ellenzi.

A célt illetőleg egyetért a két politikus; a módokat nézve lesz alkalma a gróf úrnak annak idejében ékesszólását érvényesíteni.

Egyébiránt hogy a kormány közbizalmi állásokra a maga embereit jobban szereti kinevezni, mint az ellenzékét, az valami természetes; mert azokat, minthogy közelebb állnak hozzája, jobban ismeri s különben is míg a kormány kormány, a logika követeli, hogy olyan férfiakat állítson minden pozícióra, akik az ő intencióit osztják és terveit megvalósítani hajlandók. Mert különben a szükséges összhang, az egyértelmű munka, a célok közönsége szenved s így a kormány nem végezhet pontos, összevágó, egyöntetű munkát.

Ez úgy volt mindig mindenütt, mióta a világ áll, úgy is lesz. Egyébiránt ha a gróf úr azt akarta mondani, hogy semmi állásra ne nevezessék ki, merő protekcióból, arra képtelen ember, helyes és igazat mondott; csak hogy éppen a jelen kormány által inaugurált és törvénybe iktatott képesítési törvény után, jó tanácsával két évet elkésett.

A negyedik vitapont a közös vámterület kérdése.

Mit mond Tisza? Azt mondja:

Ha mi az osztrák ipart nagy védvámokkal sujtjuk, mihez jogunk kétségtelen, hiszi-e valaki, hogy ők viszont nem fogják nyers termékeinket sujtani? Én nem hiszem. Én nem tartom magunkat sem jobbnak sem rosszabbnak, mint másokat, de azt tudom, ha megfordítva, Ausztriában elkezdének nyers termékeinket vámmal sujtani, mi huszonnégy óra múlva felelnék az iparra vetett vámmal.

Ezen érvelésre Apponyinak nincs más válasza, mint az, hogy »ez az érv nem új, bizonyos pontig súlylál is bir s ép azért maga sem tűzi ki föltétlen célul a vámterületi elkülönítést«.

Tehát Apponyinak elvi álláspontja azonos Tiszáéval. Hanem azért polemizál — nem elene, csak felőle, cáfolgatván oly nézeteket, melyeket Tisza nem mondott s ráfogván, »hogy a gazdasági különválásnak jogát a komoly lehetőségek sorából beszédével körülbelől kitorli.«

Ha Apponyi úrnak ezt elhitték a jászberényiek, akkor nem olvasták vagy elfelejtették Tisza beszédét.

Ugyan a fenti idézet is megcáfolja a gróf ráfogását; de azonkívül még több hely is van, mely ezen imputáció ellen világosan tiltakozik, u. m.:

Magyarországnak a közös vámterületet fenn kell tartania azon egy feltétel alatt, ha a monarchia másik államában, Ausztriában is átlátják, hogy nekik legalább is éppen annyira szükségük van reánk, mint nekünk rájuk és ők is méltányosan mérlegelik a kölcsönös érdekeket.

»A jog a külön vámterületre megvan, arról lemondani sohasem szabad, de élni vele szerintem csak akkor kell, ha a monarchia másik állama megtagadná a méltányosságot. — Ismétlem, a joghoz ragaszkodni óhajtók, de vele élni csak akkor, ha azok, a kiknek éppen úgy érdekükben van, mint nekünk, a közös vámterület, megtagadván a méltányosságot, arra kényszerítenének, hogy ezen eszközrel is győzzük meg őket arról, hogy saját érdeküket veszélyeztetik, midőn a mi érdekeink iránt méltánytalanok.«

Mindezeket összevetve és mérlegelve kiteszik, hogy a két beszéd a főrendiház reformjára, a közös vámterületre és a mandátum megnyújtására nézve lényegileg egy állásponton van. Csak az izgató sajtó megfélemezésében térnek el egymástól határozottan.

Tisza a szabadságot még szabadságellenesnek látszó eszközökkel is megakarja menteni; Apponyi ellenben tagadja vagy kicsinyli az elemi erővel fenyegető vészes jelenségeket s merészül kockáztatni akarja tovább is a köz-

rendet, s békét az izgatón kívül senkit nem korlátozó, kivételes rendszabályok szükségtelenségének hangsúlyozásával. Világos, hogy itt a kortesvezér iparkodik túlcitálni az államférfiút és hogy Apponyi — mint az egész európai sajtó megjegyezte — hízeleg a nép szenvedélyének. És afölött sajnálkozni kell minden jó hazafinak, hogy oly kiváló tehetségű férfiú, mint Apponyi, nagy elméjét és erős akaratát nem párt alkotására, s az elmék és kedélyek meggyőzésére használja fel; hanem odaadja magát eszköznek a malkontentusok kezébe, csak hogy vezér lehessen és maradhasson.

Vajha ne kelljen soha bűnbánólag ismételnie azon végzetes történelmi mondatot: »Követtem őket, pedig vezérük voltam.«

Felhívás a gazdaközönséghez.

A gazdasági egyesület célját, a mezőgazdaság okszerű fejlesztését s ezzel a megyei gazdaközönség érdekeinek előmozdítását, a közvagyonosság emelését csak úgy véli elérhetni, ha általános az érdeklődés az egyesület iránt, ha az oly anyagi viszonyok közt van, hogy intencióját az anyag nem korlátozza; ez pedig elérhető akkor, ha minél számosabban belépnek az egyesület kötelékébe.

A nagy közönség és egyesületünk között a jó ügy érdekében fennálló kapcsolat feljogosít bennünket arra, hogy bizalommal forduljunk megyénk gazdáihoz azon tiszteletteljes kérelemmel, hogy egyesületünk érdekeit felkarolva, lépjenek be ismét a tagok sorába.

Némi mihezértés végett közöljük a tagok kötelezettségét, és némely előnyt, melyben a tagok részesülnek:

Az egyesület tagja lehet minden földbirtokos, vagy a mezőgazdaság iránt érdeklődő egyén, nemkülönb. testületek (község stb.).

Az egyesület tagjai: a) alapítók, a kik az egyesület számára legalább 100 frtot lekötnek s magukat az egyesületi közgyűlés határozatához képest annak vagy egyszerű, vagy részletekben leendő fizetésére kötelezik.

b) rendes tagok, a kik 6 évig évenként 5 frtot fizetnek.

c) évdíjas tagok, a kik 6 évig évenként 2 frtot fizetnek.

A tagok számára fennálló intézmények.

Egyesületünk az első magyar ált. biztosító társasággal szerződési viszonyban van, mely szerint az egyesületi tagok a különféle biztosításoknál tetemes kedvezményben részesülnek, még pedig a jégkárbiztosításnál 20% -al, nád és szalma tetejű házak biztosításánál 20% -al, zsindegy tetejű házak biztosításánál . . . 20% -al, cserép tetejű házak biztosításánál . . . 37 1/2% -al, gabonakészlet, ingóságok stb. biztosításánál 10% -al.

A gazd. egyesületnek van magfügyelő állomása, ahol a magvak jóságát és valódiságát illetőleg, csekély díjért tételnek vizsgálatok.

Minden a gazdaság körébe vágó kérdézősködére és tudakozódásra a titkári hivatal készséggel és díjmentesen nyújt felvilágosítást.

Az elmondottakból látható, hogy a tagsági kötelezettséggel járó pénzbeli áldozat, csupán látszólagos áldozat, mert eltekintve minden más előnytől, a csekély tagdíj már a biztosításnál megtérül.

Bélpni kívánczok jelentkezhetnek a gazd. egyesület titkári hivatalában (Csendes-utca, Millasevits-féle ház), ugyanitt az egyesület beléletére és szervezetre vonatkozólag bővebb felvilágosítást is készséggel nyújtunk.

A gazdaközönség hazafias támogatását kérve, maradtunk

Kitünő tisztelettel

Bombay Dező s. k.,
titkár h.

Szemző Gyula s. k.,
elnök.

Hirek.

Biboros főpásztorunk, a kalocsai érsek, mint a „Kalocsai Néplap” írja, mióta Taraspból, hol orvosainak tanácsára már körülbelül egy óta mutatkozó gyomorjára ellen enyhülést keresett, székhelyére visszatért, szintelen gyengélkedik és kénytelen az orvosok által ajánlott nyugalmasabb életmódot követni; miert is az országgyűlési tárgyalásokban a legközelebbi hónapokban részt alig fog vehetni.

Gombosról f. é. szept. 20-iki kelettel írják: Megyénk főispánja, Sándor Béla ur óméltósága e hó 19-én, midőn a közigazgatási bizottság több tagja és a kir. ügyész kíséretében a gombosi rab-dologháznál a szokásos évi vizsgálatot teljesíté, vidékünk intelligenciájának kíséretében szórakoztató kirándulást tett az erdői váromhoz, s onnét vissza a gombosi füzesbe. Ez alkalommal buzgalmanak ismét lényes tanujelét adá, amennyiben még arra is szakított magának időt, hogy a gombosi alföldvasúti népiskolát magas látogatásával megtisztelte. Kíséretében voltak e látogatás alkalmával Csirfusz Ferenc kir. tanácsos, tanfelügyelő, Széchenyi Jenő címz. kanonok, orsz. gyűlési képviselő. Óméltóságát az alföldvasúti népiskola tanítója üdvözölte rövid, de annál melegebb s hódolatteljes hangon, mely után a magas vendég kíváncsi érdeklődéssel tekintett körül az iskolában, s mindjárt feltűnt előtte annak csaknem gazdagnak mondható felszerelése; majd élénken tudakozódott a tanköteles gyermekek száma felől, s hogy hány osztály van képviselve a tanteremben? Minő eredményt mutatott fel az iskola a múlt tanévben a méhészet és selyemtenyésztés körül? Végül néhány tanulóhoz a beszéd és értelemgyakorlatokból ritka szakértelemmel párosult kérdést intézve, a további vizsgálatot a kir. tanfelügyelő úrra hagyta, mire az iskola tanítójának a megtisztelő magas látogatásért kifejezett hálás köszönete után megelégedve távozott az iskolából. Óméltósága távozása után a kir. tanfelügyelő tartott hosszabb

időt igénylő beható vizsgálatot, melynek végeztével megelégedéssel távozott a már teljesen megmagyárosított németanyelvű növendékek köréből.

A bácsi árvaház, mely a kis Erzsébet főhercegnő születésekor lett biboros érsekünk által alapítva, már készen áll; 61000 frtnyi alapítványa letéve, felszerelése pedig elkészítve van. A főpásztor még e hó folyamában óhajtotta volna a megnyitást eszközölni; azonban a kedvezőtlen időjárásban emelt épület még nem száradt ki egészen, s így csak néhány hónap múlva fogja a 25 árvát és az ezek gondozására ki-rendelendő szerzetes nőket befogadhatni.

A zombori törvényszék elnöke f. hó 16-án 900. elnöki szám alatt négy heti határidővel pályázatot hirdet a zombori járásbírósnágnál ujonnan rendszerezett, évi 360 frt segéllyel ellátott joggyakornoki állomásra.

A zombori róm. kath. iskolaszék ujonnan épült tanodájába szeptember 28-ig iskolaszolgát keres 300 frt évi fizetés, szabad lakás és szabad fűtés javadalmazása mellett. — Pályázni óhajtók kellően felszerelt folyamodványaik a jelzett időig főtiszt. Fejér Gyula apát-plébános és iskolaszéki elnök úrnál benyújthatják.

A szabadkai tornaegylet több tagja a napokban versenyeket rendezett, melyeken leginkább kitűnt Wenczel Lajos, ki 100 yardot 11 másodperc alatt futott be, a mi nemcsak Magyarországon, hanem Angliában is a szebb eredmények közé tartozik. Az egylet tagjai közelebb nagyobb gyalog kirándulást rendeznek. — A velociped Szabadkán és környékén annyira elterjedt, hogy a velocipedisták egyletté alakulnak; de alapszabályaik jóváhagyása előtt is minden héten nagy kirándulásokat tesznek Veres Nándor vezetésére alatt.

Alsó és Felső-Kovil községek a körszülésznoi állásra Keller Ludmilla, okl. volt egyetemi segédszülésznot, egyhangulag megválasztották. A körszülésznoi lakhelyén F.-Kovilon a magyar és német felírásu táblát kifüggesztette; de éjnek idején, mert a fenti két nyelvű volt a felirat, ellopták. Az egészségügyi bizottság határozata folytán, a községbeli összes belvizek lecsapoltattak az Ó Dunába Ezáltal a község meglehetősen szépült és az utcai utak, melyeken feneketlen volt a sár, most hasznavehetőkké váltak. A lecsapoló árok fölé kilenc hidat építtetett a község és minden egyes hid mellé lámpást állított, így jutottak a felső-koviliak utcai világításához. A házi állatokról való statisztika elkészítése végett a községi esküdtek házról-házra mentek, a lovak, szarvasmarhák, juhok és házi szárnyasok összeírását eszközöndők, erre a lakosok megrémültek és azt a hírt kezdték egymás közt terjesztgetni, hogy a szárnyasok után is meglesznek adóztatva. A kukoricatörés megkezdődött. A termés nem kielégítő. A községi iskolákban az előadások megkezdték. Három tanítóra 400 tanuló esik. A két Kovil fiatalága ünnep és vasárnapon a piactéren az úgynevezett „rogaly”-on összegyűlnek és táncolnak, s a mulatságnak rendszeren az Ivanits-legény kürtje vet véget itt nálunk minden este rendszeren van takarodó, amint ugyanis a napos rendőr a takarodót elkezdő fűjni, akkor azonnal üres lesz a rogaly, és elesendesül minden. — A lakások között forma szerinti osztályok vannak; s pedig a telkes gazdát gragyaninnak, a zselélt sucmannak, a napszámot pauernek nevezik. — Dimitrievits Misa orsz. képviselő e hó 20-án érkezik községünkbe, hogy a megnyitandó országgyűlésen való álláspontját és magatartását tudtul adja. — Olvasókör van alakulóban, adja az ég, hogy létesüljön. — Szerbiából egy zenetársulat tartózkodik itt; jól játszanak Innen bejárják az alvidék községeit és mindenütt hangversenyt fognak rendezni. — A községi kisbírák egyenruhát és oldalfegyvereket kaptak. Eddig plajások voltak, most pedig kisbírák lettek. r. l.

Zombor város adózoí által a III. oszt. kereseti adó és a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója ellen beadott másodfokú felebbezéseket a helyben működő adófelsőszámolási bizottság folyó hó 29-étől kezdve a köznapokon fogja tárgyalni.

A Bács-Bodrogh megyei méhészeti egylet kiállítása alkalmából Bezdánban a kiállítási helyi bizottság f. évi október hó 2-án a „Casino” termeiben zártkörű táncvigalmat rendez. Bosnyák János elnök, Latky József titkár, dr. Goldschmidt Dező, Csirszka Konrád, Hadonits Gyula, Hegyessy Ferenc, Molnár Ferenc, Loschitz Sándor, dr. Fleckenstein Ferenc, Császár József, Burkovits Lajos bál-bizottsági tagok. Beléptidij személyenkint 1 frt. Kezdeté 8 órakor.

A m. kir. belügyminiszter, f. évi 49,254. sz. a., a következő körrendelet intézte a törvényhatóságokhoz: Az élelmi szereknek és italoknak a hamisításoktól való megóvása minden időben és minden körülmények között felette szükséges lévén: annál szigorúbb felügyeletet és ellenőrzést igényelnek ezen cikkek arra nézve, hogy azok kifogástalan jó minőségben legyenek kaphatók s hogy azok hamisítása megakadályoztassék akkor, midőn a lakosságot, mint jelenben népjárvány veszélye fenyegeti. Az ügy ehhez képest jelenben kiváló, fokozott fontossággal és jelentőséggel bírván, felhívom a törvényhatóságot, hogy e részben szám előtt tartva a fennálló törvényt, s az ennek alapján az élelmi szerek és italok jó minőségének biztosítására kiadott szabályzatot, teljes szigorral és fontossággal járjon el, s az intézkedések foganatosítását szigoruan ellenőriztesse. Különösen pedig, minthogy az italmékek közül leginkább a vörös bor az, mely a cholera-veszély idején számosak részéről óvszer gyanánt is nagyobb mérvben szokott fogyasztatni, ennél fogva ezen italmékek az egészségre ártalmas bármely anyaggal való keverése, vagy bármilyen módon történhető meghamisítása ellen a legnagyobb érdeklődéssel szükséges eljárni, azt kitéhetőleg megakadályozni. Ezen okból a borhamisítás megakadályozása tárgyában kiadott 1880. évi január hó 2-án 57,333/1879. és 1880. évi január hó 19-én 57,627. számok alatti körrendeletemet azzal hozom a törvényhatóságok emlékeztetébe, hogy azoknak szigorú és pontos foganatosítása iránt a felügyeletet s ellenőrzést a legéberebb figyelemmel gyakorolni el ne mulassza. Minthogy pedig a cholera-veszély idején a nyers gyümölcsnek, jelesül pedig annak mértékellen élvezete, egészségi szempontból aggályos, a mennyiben az ily gyümölcs könnyen choleraszerű betegséget idézhet elő, lehető kiterjedt módon figyelmeztetendő a közönség, hogy a nyers gyümölcsnek, különösen pedig az Olaszorból behozottak, a mely gyak-

ran éretlen állapotban jut hozzánk. élvezetétől gondosan tartózkodjék. — Kelt Budapesten, 1884. évi szeptember hó 8-án.

A kulai kir. jbróság, mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik: miszerint a budapest-zimonyi vasút fővonala számára az alább megnevezett határokon kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, ugymint: Kishegyes községre nézve 1884. október 6. d. u. 4 óra: a topolyai indóháznál. Feketehegy községre nézve 1884. október 7. d. e. 9 óra: a verbász kulai indóháznál. Új-Verbász községre nézve 1884. október 7. d. e. fél 10 óra: ugyanott. Ó-Verbász községre nézve 1884. október 7. d. u. 3 óra: ugyanott. Kucura községre nézve 1884. október 7. d. u. 4 óra: ugyanott. Kis-Kér községre nézve 1884. október 7. d. u. fél 5 óra: ugyanott.

0-kanizsai hírek. 0 Kanizsa, Horgos, Martonos, s a többi szomszéd városok és ezek szállásai közt garázdálkodó betörők és rablók bandája, egy tagja kivételével, kézre került. A banda 17 tagból állt, többnyire ludasiak, három orgazdával, kiknek ketteje szabadkai tollszedő zsidó, a harmadik a ludasi csárdás. A banda három részre oszolva ulti garázdálkodásait, s már elváltak látva egy lankaszter fegyver és két hatlövetű forgópisztolyal és töltésekkel. A jó madarak nagyobb részét az ó-kanizsai és horgosi csendőrök szolgáltatták az igazság kezeibe. Közülük a főbűnösök Szegeden és Szabadkán, a kevésbé terheltek pedig Zentán hússzélnek. A banda tagjai, kettő kivételével, kik 28 évesek, többnyire 20—21 és 22 évűek; természetükre véznák és a csizmaszárból alig emelkedtek ki öt lábnyira. A hajszja eredménye még az is, hogy a horgosi esperes plébánosnak elrablott egyik lova és kocsija, a Martonosról ellopott két ló és a zentai csárdástól elvesztett két csikó is megkerült. — A napokban temették öv. Bugy Pálnét, kit öt gyermeke után, összesen 77 unoka és dédunoka kísért ki az örök nyugalom helyére. — Mint minden búcsú és vásárnap, úgy az e hó 13-án tartott martonosi búcsúvásárnap is volt utójátéka; mennyiben egy ó-kanizsai magyar és egy török-kanizsai srb virtust kapva a kadarkaléti, hazajövet alkalmával lovukat nem kimélve, kikerülni igyekeztek egymást, mi fölött annyira összeveszték, hogy az útan egymást előbb korbáccsal, később löccsel, végre Ó Kanizsán, hol egymást az utcán lóhalálban kergették, csapató rúddal simogatták. A Tiszajobbparti a balpartit a keze ügyébe került doronggal úgy agyba-föbe verte, hogy ez vértől borítva összerogyott; azonban amaz sem egyhamar felejté el szeptember 13-át, amennyiben őt meg a csendőr simogatta meg ellenállásért. Ezen búcsúvásárnap második utójátéka szomorúbb kimenetelű volt; ugyanis két egymással régebbi idő óta vízályban élő martonosi szállási paraszt hazamenet alkalmával találkozik az úton, előrántják a rovást és számolni kezdenek, valami Faragó nevű úg szúrta Molnárt hasba bicskával, hogy az rögtön összerogyott; életéhez kevés remény van. A bicskázó már Zentán gondolkodik büne fölött. — E hó 16-án B. Gy. ó-kanizsai messzáros T Kanizsára ment vagni valót vásárolni, s visszatérőben, míg a komp indulna, betér pár deci borra a tiszaparti csárdába. Míg ő benn issza borát, azalatt lova utánna indul a járműnek, mely már a víz hátán lóbalózik, s a part meredek lévén, a kocsit a lovat behúzza a Tiszába. A tulajdonosnak még csak annyi ideje maradt, hogy az istrángot megfoghatta ugyan, de lovat meg nem mentheté, mert a kocsival együtt elhordta a Tiszra. r. l.

Palyázat. A megyei gazd. egyesület az adai földműves iskolában egy tanulót akarván kiképeztetni, felhivatnak az erre igényt tartók, hogy folyamodványukat szegénységi-, erkölcsi- és elemi tanulmányaik sikeres elvégzéséről szóló bizonyítvánnyal felszerelve, még e hó folyamában nyújtsák be a gazdasági egyesület elnökségéhez.

Az úvidéki állami leányiskola igazgatójává Nemessányi Adél neveztetett ki, ki a hivatalos esküt a napokban letévé, állását elfoglalta.

A gakovai torony maholnap olyan híres lesz már, mint akár a pisai. Csak hogy nem ferdeségéről, hanem — vedléséről. A nevétséges látvány részletes története elég pikáns ugyan, hanem még most talán elhalasztható lesz leírása. Ezennel csak azt regisztráljuk, hogy a patronus, a magyar királyi kincstár, zombori közegei útján fülvettette a templomot s árlejtésileg kiadta reparációjára. Hogy — hogy nem, a toronyt csak úgy szemmel mérték s fél öllel rövidbebnék nézték, mint amilyen. Így a toronyjavítás vállalkozója, követvén a kialakított méreteket, megcsinálta fölülről lefelé, de a tetőnél egy méternyit azon régi rongált, vakolatlan karban hagyott, mert hát az nem volt felvéve. Most a torony a világ csúfjára s a munkálat vezetőinek dicsőségére, botrányos tarkaságban meredezik és hirdeti azt a régi elvet, hogy: Közös lónak tőrös a háta. Kérjük a jószágigazgató urat, legyen szives ezen tragikomikus ügyet alkalmilag szokott erélyével rendbe hozni.

Pecsett táborozó honvédeink onnan jövő szombaton este indulnak el és Zomborba vasárnap délután 2 óra 37 perckor érkeznek meg.

Gróf Zichy Géza, a híres zongora-virtuoz, f. hó 27-én az úvidéki nőegylet javára rendezendő hangversenyen közreműködni fog.

Bacsvanin cím alatt Popovits Döme helybeli ügyvéd szerb nyelvű hetilapot indított. Hogy miről akar jó lenni, nem tudjuk, mert nem kaptunk belőle.

Wilhelmy Agost a hírneves hegedűművész november hónap Budapesten, Szeged és Zomborban is hangversenyt adand.

Tegnap és ma bitoros érsekünknek világhírű vendége volt; Munkácsy Mihály és neje látogatták meg őt Kalocsán.

Hornischek Henrik, úvidéki főgymn. r. tanár, állásának fentartása mellett, Budapestre helyeztetett át a kir. áll. felsőbb leánytanodához.

Nemes-militicsi Kanyó Dezső városi irnok, f. hó 17-én Baján elhunyt 34 éves korában.

A Baján működő szintársulat igazgatója Balog Alajos, a jövő hó 1-étől az igazgatást fának Balog Árpádnak engedi át, ki erre nézve már a hatósági engedélyt meg is nyerte.

A helybeli népiskolában a „Veni Sancte“ f. hó 22-én tartott meg; s a beiratások serényen folynak.

Karácsonyi Berta kisasszony, a helybeli iskolások által f. hó 14-én helyettes tanítónővé választatott. **Színházi műsor.** Ma kedden Bácsné Liptay Laura jutalomjátékául „Milimári“ fővárosi életkép. Szerdán „Nap és hold“ operett. Legközelebb: „Dr. Klausz“ vigjáték.

Színház.

Szeptember 18-án, csütörtökön két kedves kis darab került színre, Paileron 1 felvonásos vigjátéka: „A szikra“ és „Az oroszán ébredés“ 1 felvonásos vig operette. Az elsőben mindössze hárman szerepeltek, Maár Julia, Ellinger Ilonka és Morvay. A kedves fordulatokban, szellemes párbeszédekben gazdag vigjátékot a társulat nevezett 3 elsőrendű művésze kifogástalan routinnal játszotta. Különösen Ellinger Ilonka játéka ragadta el a közönséget, ő — hogy udvarias szomszédom szavaival éljek — a naiv Antoniette szerepében valóban megenni való kedves volt. — Mielőtt Mándoky társulata városunkba érkezett volna, egy balatonfüredi ismerősömtől — némi tájékozás végett — kérdézősködtem a társulat egyes tagjai felől. Ellinger Ilonkára azt mondta: „kedves kis fityóság, operette soubrette szerepekben nagyszerű; naivakat is játszik, de azokban már nincsen egy helyén.“ Hogy ismerősöm a „kis fityóság“ miért nem találta eléggé helyén a naiv szerepekben, a látottak után azt kell tartanom, hogy az ipse alighanem úgy járt Ellinger Ilonkával, mint a róka a szőlővel s rá is mondta nagy resignációval: nolo acerbam summere. — Az ezt követő vig operettben Bácskay Julcsa, Kövessy, Ellinger I., Hunfi és Lauer jól játszottak és énekeltek. Különösen ki kell emelnünk Bácskay Julcsát, a ki a szigorú fegyelem alatt görnyedő, majd szabad szárnyára bocsájtott diákokat igen csinosan játszotta. Kövessy talpraesett humoros játékaival mulattatta a közönséget. Publikum gyér számmal volt.

Szombaton meglehetősen telt ház előtt a „Kertészleány“ operett került színre, nálunk először. Zeneje, mint Lecoq minden műve, kellemes, fülbemésző, de annál furesább volt szövege. Bátran a színlapra lehetett volna írni: csupán felnőttek bocsájtának be. De hát ez a mai nemzedék izlése; ezen nem segít még Irányi Dániel interpellációja sem! Az énekek ezáltal meglehetősen rosszul énekeltek; annyi hamis hangot és diszonanciát hallottunk ez estén, amennyit Mándoky társulata az eddigi összes operett előadások alatt sem produkált. Ugy látszik az új karnagy, Spiller Vilmos a wagnerizmus híve, vagy azt hiszi Zombor publikumának zeneérzéke arányban áll műpartolásával. Az egyes szereplők játéka ellen nem lehet kifogásunk; megtapsolták Bácskay Julcsát (Micheala), Kövessyt (a király), Mikeyt (ezredes), Ellinger Ilonát (Jozefa), Hunyadyt (herceg). Hunyady játéka volna még az a megjegyzésünk, hogy a színész nemcsak akkor játszik, midőn beszél és énekel, de még a színpadon van mindig. Hunyady csinos hangjához nagyon illenek egy kis elevenebb, jobb játék.

Vasárnap „Bozaccio“ vig operett adatott elő szép számu közönség részvétele mellett. A szereplők közé néhány dráma színésze is került; ez ellen nekünk nincs egyéb kifogásunk, mint az, hogy ha már másképp nem tudja a rendező a szerepeket kiosztani, legalább ne énekeltesse meg szegényeket, mert abban nincs köszönet. Lauerné asszony (Petronella) már első megjelenése alkalmával oly hamisan énekelte, hogy Bácskai Julcsát (Fiametta) egészen zavarba hozta. Ugyanezt mondhatjuk Morvairól; ő igen jó színelmes, de mint operett komikus nem élvezhető. A különben elég sikerült előadásban az oroszán rész Kövessy volt (szatócs); talpraesett humorával, sikerült szójátékaival folytonosan jó hangulatban tartotta a közönséget; „nem bánom“ kupletjeiért ötször kitapsolták. A címszerepben Bácsné nagy vervevel játszott. Bácskai Julcsa alakítása Fiametta szerepében egészen sikerült volt, ha románcával nem is aratott oly tetszést, mint a mult saison kedves alakja Iványi Mariska, de teljes mértékben megérdemli dicséretünket. Az est sikerét nem kevésbé emelték Hunyady (herceg), Mikey (bodnár mester), Angyal Ilka (Izabella).

Bécs egyik külvárosi színházában a zsölyeszékekben ülő hölgyek, valószínűleg, mint a zomboriak, nem lévén egészen tisztában az etikett szabályaival, kalapjukat sohasem tették le; akkortájt nagy Rembrandkalapok, hatalmas toliakkal, kitömött madarakkal díszítve, divatoztak. A hátulülők láttak szép kalap kirakatot, de az előadásból semmit. Egyik találékony úri ember már megsokalva a dolgot, kapta magát felcsapta fél méter magas cilinderkalapját. Lett erre iradalom: le a kalappal, le a kalappal! A hölgy publikum magára vette a nem éppen udvarias felszólítást, mind levette a kalapját. A cél el volt érve. — Hölgyeim! ha még holnap sem tesszék le kalapjukat a színházban, mi is így teszünk. De Zsö.

A bajai országos ünnep.

Vasárnap talpon volt egész Baja városa. Budapestről s a megyéből számos fényes küldöttség emelte a nap díszét.

Az ünnepély részleteiről a nagy távolság és rövid idő miatt teljes leírást ma még nem adhatunk. Azonban Vadnai Károlynak emlékebeszéde már kezünkbe érkezett. Egyelőre tehát adjuk azt és Komócsy Józsefnek alkalmi költeményét.

A részletek leírását, valamint az egész rendezésre vonatkozó nézetünket jövőre kellett halasztanunk. „Ez a tábla, melyet most leplezünk le, nemcsak egy költő emlékezetét hirdeti, hanem azt is, hogy Baja városában becsülik a jó költőt s hevílnék a költészetért.

Valóban magasztos a láng, mely most itt a kegyelet oltárán lobog; annál magasztosabb, mert nem lobog mindenütt hasonló. A nagy és lázas törekvések közepett, melyekkel az ország és a magunk anyagi jólétét fokozni iparkodunk, mintha hanyatlásnak indult volna a költők varázsa az emberi szívekre. Igaz, hogy épp korunkban egymás után emelik a nagy költők szobrait, sokfelé ünneplik, vendégelik, éltetik a körutat tevő írókat; de műveiket nem olvassák

eleget s nincsenek annyira áthatva, mint régebben, a költészet bájától. Erezzük is nem egyszer, hogy mióta megcsappant az eszmény cultusa, hidegebbé vált az élet, fázékonyabbá a szélesedő társadalom s fogyatékosabbá az emberszeretet. Azt halljuk hirdetni, hogy a költészet, mely a népeknek már gyermekkorában jelentkezik, csak az elsőbb fejlődések idejébe való; a népek virágának tavasza az csupán, míg később, az emelkedés idején, nem virág kell már, hanem gyümölcs. Pedig művelt nemzetek szellemi talaján az irodalom olyan, mint a délszak amaz élőfaja, melynek ágán együtt van virág és gyümölcs. Hogy a költészet a népek életében mindjárt az első időszakban élénken nyilvánul, azt bizonyítja csupán, mennyire legősibb eredetű és legmélyebb szükség az az emberi természetnek, csak olyan mint a hit, mellyel egyszerre született. Mindakettő út a földből az égbe. A mely nép ezektől, haszon címén, el kívánna szakadni, csak azt érné el benső világában, mit a külső természetben az erdők kipusztításával — erőszakosan idézné elő az elkoparodást. A költészet általánossága és régisége bizonyítja annak régi szükségét. Minthogy volt mindig és mindenütt, kell is lennie mindig és mindenütt. Nemcsak a jászok egű Hellász látta a dalmokot, kinek lantjára kő mozdult és város épült; az északi litrege ködös világában is, a mint a dal istenek hárfája megzendül: a vizek istennője elejti arany fésűjét és ezüst keféjét, mellyel hosszú haját fésüli, s egy sziklához siet, hogy arra könyökölve, hallgassa az énekek édességét, a dallamok báját, s épp úgy hallgatják „a csillagok leányai“ is felhők szélén, szivárványon, zöld erdők tetején. S nem csak álmódzó lelkek, kik csupán a szépből és szépért élnek, hevílnék a poésisért, harcokban megkéményült szívek s vétkekben elromlott természetek is hódolnak neki. Hajdan a peloponesusi háború kegyetlen katonái megkegyelmeznek a sicíliai foglyoknak, ha tudnak Euripidesből idézni; néhány évtized előtt meg egy skót rablóhad, midőn lord Byron jószágához ér: ember ember mögé állva halad át a vetésen, hogy egy lábnyomni csapásnál ne tegyen több kárt a híres költőnek.

Mindig kárát vallja az idő, melyben a balhit él, hogy a költészet csak ifjaknak és nőknek való. Szüksége van arra a kérés közü munkásnak is, ki ösztönszerűleg dallal enyhíteti fáradságát; szüksége volt Fourriernek szintén ki ridég phalanstereizhez odatesolta a zenét, mint — közzgazdagsági nyelven szólva — „terményező erő“t, a munkakedv fokozóját. S föl van jegyezve a diadalmas hadvezérek történetében, hogy Nagy Sándor a harcok fergetegei közt is magával hordozta az „Iliást“t mint Crommvel a „Zsol-tárok könyvé“t s Napoleon a „Cid“et. És a szabadság seregei előtt nem költő jár-e mindig, kit Spartában Tyrtens-nak hívnak, Párisban Rouget de l'Islenek, Erdélyben Petőfinék.

A költészet fenséges öncél ugyan, de egyszersmind nagy eszköz az emberiség erejének mentül hatalmasbb kifejtésében, mert lelkesít, nemesít, erősít. Akkor pedig, midőn békeidők hasznos munkái közt nagyon elfoglalja az embereket az ünhaszon hajhászása, ez tartja az egyensúlyt, hogy a hasznosért folyó nagy törekvésekben a világ távolodjék el egészen az eszményitől, a széptől, a szellemeket örökké üdítő benső kutfőktől. Mert ha az eszményinek cultusa megfogyatkozik egy művelt népben, annak társadalmába kicsinyes és kietlen vonások fészkelődnek be, gondolkodásában és érzületében körjelekként hatalmasodnak el bal és előítéletek s az ember legnemesebb alkotásai: az emberi jut veszendőbe, helyet adva az erkölcsök elvadásolásának.

S nem mutatkoznak-e nálunk hasonló körjelek? Időnknek bizonyára igen sok egyéb fontos szüksége van, mint a költészet, de oly idő nincs, melyben erre is szükség lenne; hisz ettől kap szint és meletet a tudós tolla, a szónok hangja s a műparos szerszáma is.

Az irodalom olyanná válik az idő folyásában, mint egy szerte ágazó hatalmas hegyláncolat. Legmagasb csúcsai a lángelmék, ez éghez közel emelkedő és messzire elátszó ormok, melyeknek még a nagyságát is nehéz szépen megmérni. De a láncolatnak nem csupán ily roppant magaslatokra van szüksége; kisebb hegyek és halmok lényegesen járulnak szépségéhez és változatosságához.

A költők világában is, habár azokat illeti meg a legmélyebb hódolat, kiknek homloka a lángelme örök fénytől ragyog; nem szabad megvonni elismerésünket, tiszteletünket ama kiváló szép tehetségektől sem, kik korukra és néhány nemzedékre nemese hatottak, az igazat szépen énekelve. Számot tesznek ők a fenséges hagyományok fentartásában s mintegy lépésökül szolgálnak a legmagasabbhoz.

Az idő nem is oly kegyetlen, hogy hamar kitörlüljön egy jó nevet, még ha följé fényesebbet ir is.

Örizzük meg mentül tovább, nemes kegyelettel, mindazok nevéit és jobb munkáit, kik a maguk idejében szépet és jóert hevílve, sokakat buzdítottak szépre és jóra.

Nemes erkölcsi magva s termékenyítő ereje van az ily ünnepnek, minőt ma Baja városa tart egy jeles költő szülőhelye előtt. Nemcsak szépen tesz ezáltal, hanem jót is cselekszik, mert szaporítja a buzdító példaadást hazai költészetünk szeretetében, fennen hangoztatva, hogy nemzeti létünk felvirágoztatásának ezerágú munkájában nagy tényező a költészet is, mint az eszmény fentartója, szívnek, kedélynek nemesítője s az édes anyanyelvnek legművészbib kifejezője.

A hajlék pedig, mely elé gyülekeztünk, valóban megérdemli, hogy emléktábla díszítse falát, mert itt jó költő, jó ember és jó hazafi született.

Imádkozzuk el falai előtt azt a forró fohászt, melyet Tóth Kálmán ismeretes legendájában az elköltözött Szent István király kért az Istentől, eképen:

„Add azt, uram, add, hogy az én magyar népem Egyszer nagy és boldog és dicsőséges legyen!“

Cóth Kálmán emlékünnepén.

— Baján, 1884. szeptember 21-én. —

Ki lent pihen már mély sírjában,
Örök nyugágyán, csöndesen.
Álmatlan álom nyugalmában:
Dalmok! rólad emlékezem.

